Trzydziesty szósty

raport półroczny

Zmiany w procedurach i praktykach Unii Europejskiej istotne z punktu widzenia kontroli parlamentarnej

Przygotowany przez Sekretariat COSAC i przedłożony na:

LXVI posiedzeniu Konferencji Komisji do Spraw Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej

29-30 listopada 2021 r.

Lublana

Pierwsza wersja opracowana przez Sekretariat COSAC w dniu 22 października 2021 r.,
w oparciu o odpowiedzi na kwestionariusz rozesłany do Parlamentów/Izb.

Konferencja Komisji do Spraw Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej

SEKRETARIAT COSAC

MTY 06 R 010, 70 rue Montoyer, B-1047 Bruksela, Belgia

E-mail: secretariat@cosac.eu | Tel: +32 2 284 3776

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE 4
STRESZCZENIE 5
ROZDZIAŁ 1
Cyfryzacja Parlamentów/Izb podczas pandemii i transformacji cyfrowej 8
ROZDZIAŁ 2
Przyszła rola młodzieży w procesach decyzyjnych i poza nimi 16
ROZDZIAŁ 3
Konferencja w sprawie przyszłości Europy (CoFE) 23

WPROWADZENIE

Jest to trzydziesty szósty raport półroczny przygotowany przez Sekretariat COSAC.

Raporty półroczne COSAC

Na XXX posiedzeniu COSAC ustalono, że Sekretariat COSAC będzie przygotowywać półroczne raporty rzeczowe, publikowane przed każdym posiedzeniem plenarnym Konferencji. Celem tych raportów jest dokonanie przeglądu zmian w procedurach i praktykach stosowanych w Unii Europejskiej, istotnych z punktu widzenia kontroli parlamentarnej.

Wszystkie raporty półroczne dostępne są na stronie internetowej IPEX pod linkiem do danego posiedzenia.

Trzy rozdziały niniejszego raportu półrocznego zostały oparte na informacjach przekazanych przez Parlamenty krajowe państw członkowskich Unii Europejskiej i przez Parlament Europejski. Termin nadsyłania odpowiedzi na kwestionariusz do 36 raportu półrocznego ustalono na 21 września 2021 r.

Zarys raportu został przyjęty na spotkaniu Przewodniczących COSAC, które odbyło się w dniu 19 lipca 2021 r. w Lublanie, w formacie wideokonferencji.

Co do ogólnej zasady, raport nie odnosi się do wszystkich Parlamentów lub Izb, które udzieliły odpowiedzi na dane pytanie. Zamiast tego przedstawia poglądowe przykłady.

Warto zauważyć, że w niektórych przypadkach, przy pytaniach wielokrotnego wyboru, respondenci mogli udzielić kilku odpowiedzi. W ten sposób można wyjaśnić ewentualną rozbieżność między całkowitą liczbą udzielonych odpowiedzi a całkowitą liczbą respondentów.

Kompletne odpowiedzi otrzymane od 36 z 39 Parlamentów/Izb narodowych z 27 państw członkowskich i od Parlamentu Europejskiego, zamieszczono w Załączniku, który jest dostępny na stronie internetowej COSAC.

Uwagi dotyczące liczb

Na 27 państw członkowskich Unii Europejskiej, 15 posiada parlament jednoizbowy a 12 parlament dwuizbowy. Ze względu na współwystępowanie systemów jedno- i dwuizbowego, w 27 państwach członkowskich Unii Europejskiej działa łącznie 39 izb parlamentów narodowych.

Pomimo posiadania systemu dwuizbowego, parlamenty krajowe Austrii, Irlandii i Hiszpanii przekazały jeden komplet odpowiedzi na kwestionariusz, dlatego maksymalna liczba respondentów na każde pytanie, łącznie z Parlamentem Europejskim, wyniosła 37. Na kwestionariusz otrzymano łącznie 36 odpowiedzi.

STRESZCZENIE

ROZDZIAŁ 1: CYFRYZACJA PARLAMENTÓW/IZB PODCZAS PANDEMII I TRANSFORMACJI CYFROWEJ

Celem pierwszego rozdziału 36 raportu półrocznego COSAC jest analiza transformacji cyfrowej podjętej przez Parlamenty/Izby narodowe.

Według raportu, wszystkie Parlamenty/Izby z wyjątkiem jednego/jednej przeszły w ostatnim czasie cyfryzację, która w głównej mierze była wynikiem realizowanych strategii długoterminowych i podejmowanych środków krótkoterminowych - w tej właśnie kolejności.

Cyfryzacja w przeważającej mierze dotyczyła organizacji wizyt oficjalnych, konferencji i innych wydarzeń zdalnych, pracy zdalnej oraz organizacji posiedzeń komisji, natomiast największym wyzwaniem stojącym przed Parlamentami/Izbami w dziedzinie cyfryzacji ich działań był brak odpowiedniego wyposażenia teleinformatycznego przeznaczonego do pracy zdalnej.

W zgodnej opinii, wpływ na przyspieszoną cyfryzację poszczególnych Parlamentów/Izb miała pandemia COVID-19.

Do trzech najczęściej wymienianych środków dodatkowych podejmowanych przez Parlamenty/Izby podczas pandemii w celu wprowadzenia cyfryzacji toku pracy były: realizowanie posiedzeń komisji i sesji plenarnych w sposób zdalny, organizacja pracy i zapewnienie wyposażenia do pracy zdalnej oraz szkolenia pracowników w zakresie korzystania z technologii teleinformatycznych. Zdecydowana większość respondentów uważa, że ich Parlamenty/Izby zachowają część nowo wprowadzonych środków nawet po wygaśnięciu pandemii. Dotyczy to zwłaszcza zdalnego uczestnictwa w międzynarodowych spotkaniach, konferencjach i innych wydarzeniach oraz ich organizacji.

Większość Parlamentów/Izb zauważyła, że ramy prawne obowiązujące w ich krajach ograniczają zakres, w jakim ich praca może ulec cyfryzacji, natomiast zdecydowana większość była zmuszona poprzedzić rozpoczęcie cyfryzacji swojej pracy przyjęciem nowych przepisów, przeprowadzeniem szczególnych reform prawa albo wprowadzeniem zmian w regulaminach lub innych dokumentach.

Większość respondentów stwierdziła, że wprowadzenie i realizacja środków dotyczących zdalnego uczestnictwa parlamentarzystów i zdalnego głosowania są uzależnione od innych okoliczności.

Większość Parlamentów/Izb zauważyła, że cyfryzacja ułatwiła komunikację i współpracę między parlamentarzystami i rozmaitymi interesariuszami, w szczególności z innymi Parlamentami/Izbami narodowymi i instytucjami unijnymi.

Niemal wszyscy respondenci udzielili twierdzącej odpowiedzi na pytanie, czy wprowadzili rozwiązania cyfrowe w zakresie komunikacji i kontaktów z obywatelami, przy czym większość wskazała posiedzenia parlamentarne retransmitowane i transmitowane na żywo zarówno w Internecie jak i telewizji publicznej.

Podobnie większość Parlamentów/Izb wprowadziła możliwość odbywania zdalnych spotkań międzynarodowych i prowadzenia zdalnej współpracy, przy czym w przypadku większości z nich przełożyło się to na zwiększenie liczby takich spotkań.

Mniej niż połowa respondentów uważa, że cyfrowe uczestnictwo w posiedzeniach COSAC powinno pozostać możliwe wyłącznie w przypadku spotkań nieformalnych, natomiast kilku było zdania, że powinno być ono dostępne podczas wszystkich posiedzeń COSAC lub możliwe tylko w wyjątkowych

okolicznościach.

ROZDZIAŁ 2: PRZYSZŁA ROLA MŁODZIEŻY W PROCESACH DECYZYJNYCH I POZA NIMI

Drugi rozdział 36 raportu półrocznego COSAC przybliża sposób współtworzenia polityki młodzieżowej przez Parlamenty/Izby narodowe, jako że polityka ta leży głównie w gestii państw członkowskich, a także rzuca światło na to, czy i jak monitorują one wdrażanie środków w tym obszarze.

Wszystkie Parlamenty/Izby potwierdziły, że ochrona dzieci i młodzieży jest w ich krajach uregulowana aktami prawnymi. Większość Parlamentów/Izb przedstawiła również odpowiednie akty w tym zakresie, a także organy/departamenty rządowe odpowiedzialne za politykę młodzieżową oraz rodzaje dokumentów określających tę politykę.

Odpowiedzi na pytanie o przedział wiekowy definiujący młodzież w aktach prawnych poszczególnych państw członkowskich były różne i nie przyniosły szczegółowej definicji na poziomie UE.

Zdecydowana większość Parlamentów/Izb określiła też komisje odpowiedzialne za sprawy młodzieży, dodając, że w ich krajach nie działa żadna partia polityczna reprezentująca wyłącznie interesy młodzieży. Większość Parlamentów/Izb prowadziła monitoring wdrażania ustaw i innych aktów prawnych w dziedzinie polityki młodzieżowej.

Mniej niż połowa Parlamentów/Izb omówiła strategię UE na rzecz młodzieży, a jedynie kilka z nich wydało stanowisko/opinie w tej sprawie.

W odpowiedzi na pytanie o uszeregowanie pod względem ważności obszarów związanych z pandemią COVID-19 w kontekście rozwiązywania wyzwań przed jakimi stoją dziś młodzi ludzie, większość respondentów jako bardzo ważną wymieniła "jakość edukacji" obok "zdrowia psychicznego" oraz "zatrudnienia i wejścia na rynek pracy".

Odnośnie wieku uprawniającego do głosowania, niemal połowa odpowiadających Parlamentów/Izb uchwaliła ustawę obniżającą go lub rozważała podjęcie inicjatywy w tym zakresie. W przypadku większości respondentów, którzy na to pytanie odpowiedzieli twierdząco, proponowany wiek uprawniający do głosowania wyniósł 16 lat.

Dla podniesienia świadomości młodych ludzi i informowania ich o swojej roli i pracy, większość Parlamentów/Izb organizowała projekty we współpracy z instytucjami oświatowymi i organizacjami młodzieżowymi, publikowała materiały promocyjne oraz była aktywna w mediach społecznościowych. Parlamenty/Izby zgłosiły również, że zachęcają młodych ludzi do większego zaangażowania w działalność polityczną m.in. przez programy "parlamentów młodzieżowych" i umożliwianie zdobycia doświadczenia zawodowego, głównie w formie staży.

ROZDZIAŁ 3: KONFERENCJA W SPRAWIE PRZYSZŁOŚCI EUROPY (COFE)

Celem trzeciego rozdziału 36 raportu półrocznego of COSAC jest analiza Konferencji w sprawie przyszłości Europy (CoFE).

W odpowiedzi na pytanie o skład swoich delegacji na CoFE, większość respondentów, ale mniej niż połowa odpowiadających Parlamentów/Izb, podała, że większość i opozycja parlamentarna są równo

reprezentowane.

Na pytanie, czy proces wyboru członków delegacji powierzono Komisji do Spraw Europejskich ich Parlamentu/Izby, większość respondentów odpowiedziała przecząco.

Ponad połowa odpowiadających Parlamentów/Izb podała, że ich delegacje na CoFE wybierane są spośród wszystkich parlamentarzystów, a nie tylko członków Komisji do Spraw Europejskich.

Zdecydowana większość respondentów podała, że delegacje ich Parlamentów/Izb nie mają formalnie wybranego przewodniczącego.

Większość Parlamentów/Izb nie miała zdania w kwestii przepisu, zgodnie z którym kadencja przedstawicieli na posiedzenie plenarne jest stała i nie ma możliwości jej przenoszenia, natomiast mniej niż połowa respondentów wyraziła wobec niego swój sprzeciw.

Większość respondentów była zdania, że liczba spotkań związanych z CoFE jest wystarczająca.

Ogromna większość respondentów stwierdziła również, że zarówno format jak i częstotliwość spotkań są odpowiednie.

Ponad połowa Parlamentów/Izb wskazała, że stanowisko posiedzenia plenarnego CoFE powinno być omawiane i zatwierdzane przez delegację na CoFE.

Wśród głównych kwestii, w sprawie których Parlamenty/Izby narodowe mogłyby zajmować szczególnie stanowcze, wspólne stanowisko wymieniono rolę parlamentów narodowych w procesie decyzyjnym UE, praworządność, politykę migracyjną, zmiany klimatu i środowisko naturalne.

Zdecydowana większość respondentów zorganizowała lub zorganizowałaby wydarzenia w ramach działań związanych z CoFE.

Jako głównych gości lub prelegentów podczas takich wydarzeń większość respondentów wymieniła "przedstawicieli młodzieży", natomiast tematami najczęściej wybieranymi z listy zagadnień do dyskusji były "zmiany klimatu i środowisko naturalne" oraz "silniejsza gospodarka, sprawiedliwość społeczna i zatrudnienie".

Trzy czwarte respondentów podało, że obywatele mogliby śledzić dane wydarzenie przez łącze wideo, natomiast ponad połowa dopuściła udział w dyskusji ze strony obywateli fizycznie obecnych podczas wydarzenia.

ROZDZIAŁ 1

CYFRYZACJA PARLAMENTÓW/IZB PODCZAS PANDEMII I TRANSFORMACJI CYFROWEJ

PIERWSZY ROZDZIAŁ 36 RAPORTU PÓŁROCZNEGO analizuje środki podjęte przez Parlamenty/Izby narodowe w ramach transformacji cyfrowej.

1.1 Niemal wszystkie Parlamenty/Izby (35 z 36 respondentów) przeszły w ostatnim czasie cyfryzację.

1.2 Wśród głównych powodów cyfryzacji podanych przez Parlamenty/Izby znalazły się długoterminowe strategie cyfryzacji administracji publicznej, a zaraz po nich środki krótkoterminowe (odpowiednio 17 i 14 respondentów). Jeden respondent podał wytyczne średnioterminowe, a paru wskazało inne powody: polski *Sejm* zauważył, że co prawda cyfryzacja jest realizowana w ramach strategii długoterminowej, ale dostosowano ją w reakcji na potrzeby wynikające z pandemii COVID-19, natomiast niemiecki *Bundestag* stwierdził, że chociaż działania cyfryzacyjne były skutkiem środków krótkoterminowych podjętych w reakcji na pandemię COVID-19, to poczyniono też przygotowania do realizacji strategii długoterminowych. Słoweński *Drzavni zbor* poinformował, że w jego przypadku, głównym powodem cyfryzacji było połączenie strategii długoterminowych, wytycznych średnioterminowych i środków krótkoterminowych.

1.3 W odpowiedzi na pytanie o elementy pracy Parlamentu/Izby, które poddano cyfryzacji, większość respondentów wskazała zdalną organizację oficjalnych wizyt, konferencji i innych wydarzeń oraz pracę zdalną (w każdym przypadku 34 Parlamenty/Izby), a także organizację posiedzeń komisji (31 Parlamentów/Izb). Dwadzieścia cztery Parlamenty/Izby wskazały organizację sesji plenarnych, a następnie wprowadzenie cyfrowej bazy danych i udostępnienie pracownikom materiałów cyfrowych oraz organizację głosowań (odpowiednio 22 i 21 respondentów). Jedynie trzy Parlamenty/Izby dokonały cyfryzacji głosowań tajnych.

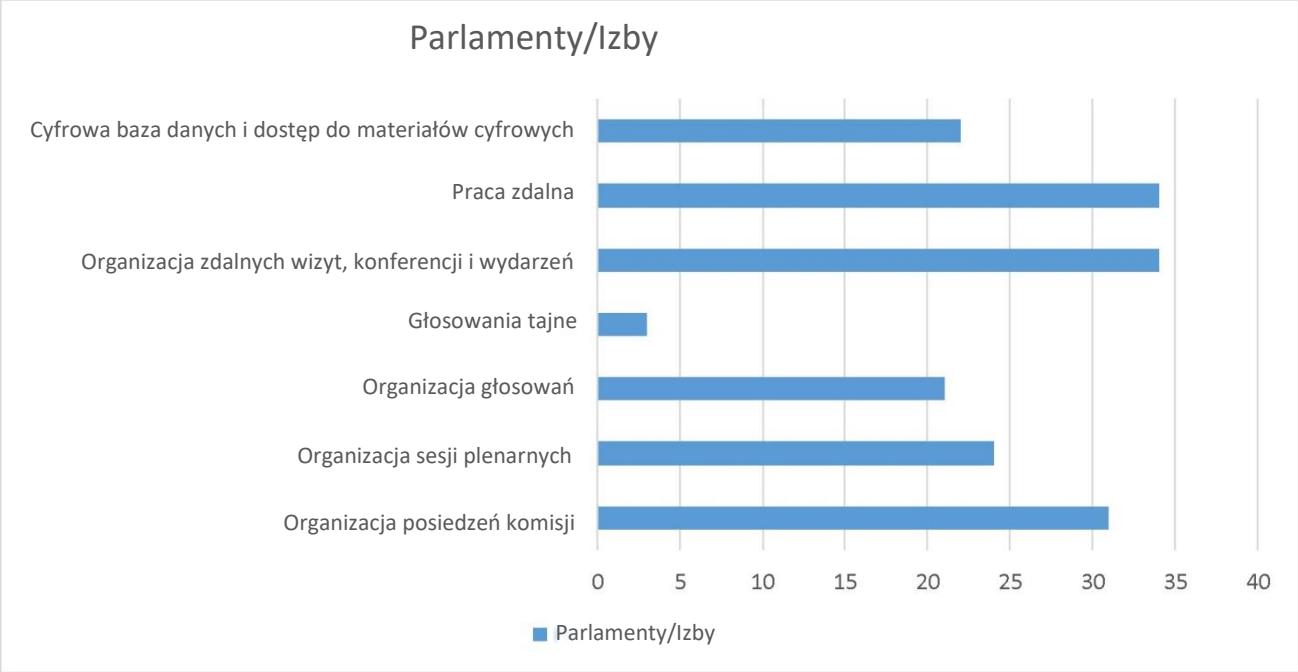

Kilku respondentów wskazało też inne obszary. Maltańska *Kamra tad-Deputati* wymieniła uruchomienie stacji telewizyjnej Parliament TV oraz internetowych transmisji z obrad, w tym z sesji plenarnych i posiedzeń komisji, a także możliwość bezpośredniego składania petycji przez obywateli w trybie online.

Holenderska *Eerste Kamer* wspomniała o organizacji zdalnego kworum dla posiedzenia plenarnego, a rumuńska *Camera Deputaţilor* przywołała ustanowienie elektronicznych mechanizmów wymiany informacji między tą instytucją a obywatelami oraz innymi instytucjami i przedsiębiorcami.

Cypryjski *Vouli ton Antiprosopon* wyjaśniła, że chociaż do posiedzeń komisji i sesji plenarnych wprowadzono elementy cyfryzacji, to nie zostały one w pełni ucyfrowione, ani nie odbywają się obecnie w trybie zdalnym.

1.4 Z przedstawionej listy zagadnień, największymi wyzwaniami i/lub ograniczeniami, z którymi borykają się Parlamenty/Izby w cyfryzacji swojej pracy wskazano: brak wyposażenia teleinformatycznego odpowiedniego do pracy zdalnej, co wskazało 13 Parlamentów/Izb, a następnie brak jednolitych wytycznych w zakresie działań zdalnych, co wybrało 10 Parlamentów/Izb, a także niewystarczające wsparcie w zakresie wdrażania pracowników do korzystania z technologii teleinformatycznych i wiedzę na temat efektywnego wykorzystania teleinformatyki, co wybrało 8 Parlamentów/Izb.

Niemniej jednak, większość respondentów (16 Parlamentów/Izb) wskazała inne wyzwania.

Fińska *Eduskunta* wspomniała o kwestiach bezpieczeństwa i braku oprogramowania niezależnego od przedsiębiorstw wielonarodowych, natomiast estoński *Riigikogu* przywołał niewystarczający budżet.

Grecki *Vouli ton Ellinon* wraził ubolewanie z powodu braku kultury pracy zdalnej, natomiast słoweński *Drzavni zbor* wskazał na prawne i biurokratyczne ograniczenia w organizacji takiej pracy.

Największym wyzwaniem dla polskiego *Senatu* było połączenie cyfrowego systemu zdalnego prowadzenia posiedzeń komisji/sesji plenarnych z systemem zdalnych głosowań elektronicznych.

Austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat* wspomniały o swojej częściowo nieadekwatnej architekturze teleinformatycznej, którą opisano jako przeszkodę dla "sprawnie działającego miejsca pracy niezależnego od urządzeń i lokalizacji". Irlandzkie *Houses of Oireachtas* przywołały poważne niedobory kadrowe w obszarze teleinformatyki, które znacznie utrudniają zapewnienie zasobów dla projektów potrzebnych do wprowadzenia zmian wymaganych do cyfryzacji pracy.

Niewielka liczba Parlamentów/Izb (sześciu respondentów) nie zgłosiła żadnych wyzwań.

1.5 Na pytanie, czy pandemia COVID-19 miała wpływ na przyspieszenie cyfryzacji ich Parlamentu/Izby, wszystkich 36 respondentów udzieliło odpowiedzi twierdzącej.

1.6 W odpowiedzi na dodatkowe pytanie o dodatkowe środki podjęte podczas pandemii w celu wprowadzenia cyfryzacji toku pracy, większość Parlamentów/Izb wskazała zdalne prowadzenie posiedzeń komisji lub sesji plenarnych (30 respondentów). Zaraz za tym uplasowały się: organizacja pracy i zapewnienie wyposażenia do pracy zdalnej (28 respondentów) oraz szkolenia pracowników w zakresie korzystania z technologii teleinformatycznych (25 respondentów), a następnie wprowadzenie pisemnych instrukcji lub wytycznych w zakresie pracy zdalnej (22 respondentów), zorganizowanie dostępu pracowników do systemu komputerowego (teleinformatycznego) i parlamentarnych usług informacyjnych (19 respondentów) oraz zorganizowanie systemu głosowania

zdalnego (15 respondentów).

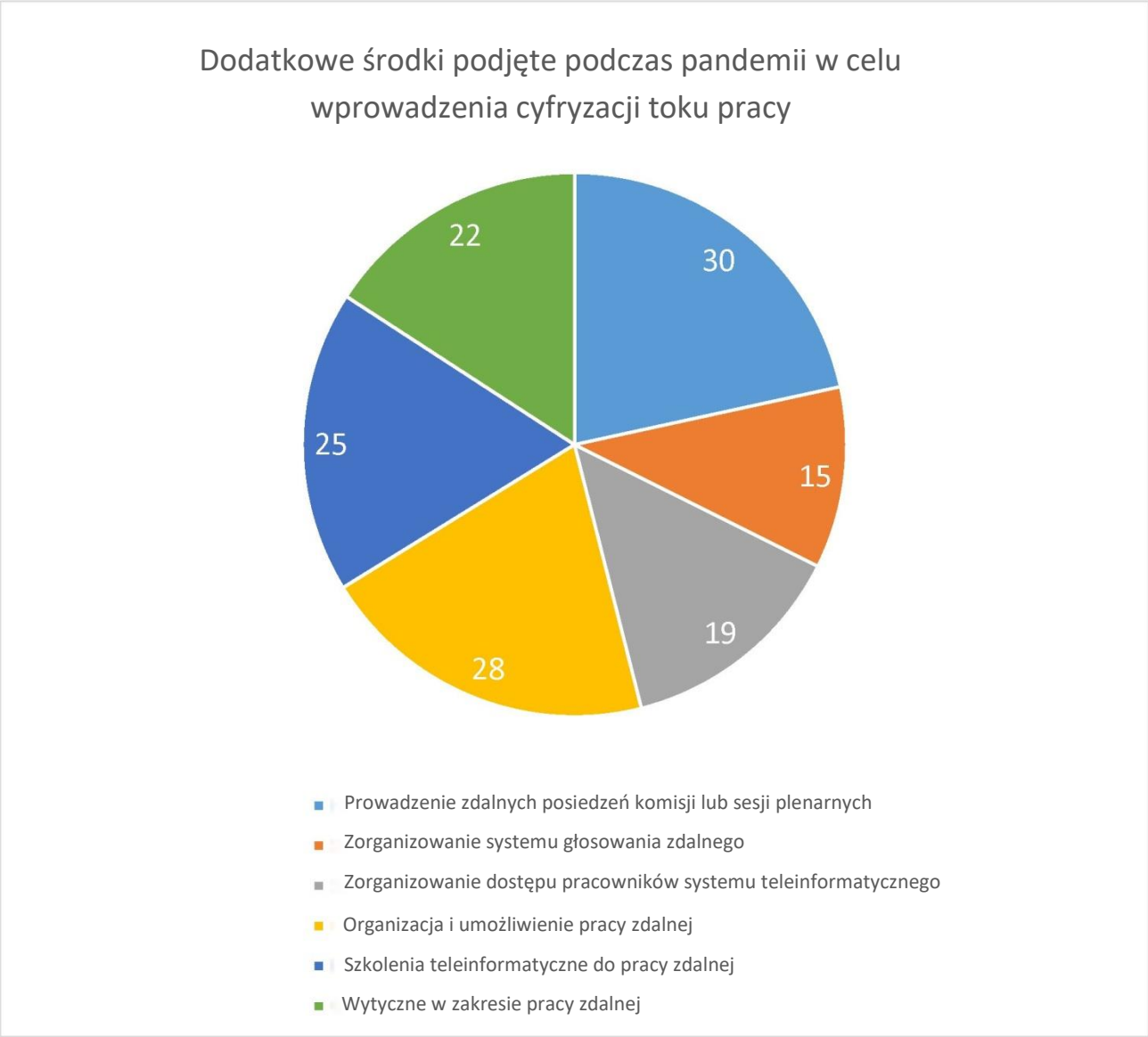

Szereg respondentów wymieniło inne środki. Grecki *Vouli ton Ellinon* odniósł się do pozyskania zaawansowanego systemu informatycznego dla lepszej obsługi telekonferencji, natomiast portugalska *Assembleia da República* podkreśliła wzrost liczby licencji na dostęp do różnorodnych rozwiązań informatycznych. Tymczasem polski *Sejm* rozszerzył działanie swojej infolinii wsparcia technicznego w celu lepszego radzenia sobie z rosnącą liczbą zgłaszanych incydentów. Zarówno cypryjski *Vouli ton Antiprosopon* jak i maltańska *Kamra tad-Deputati* zwróciły uwagę na możliwość uczestnictwa w posiedzeniach komisji w trybie online w nadzwyczajnych przypadkach.

1.7 Zdecydowana większość respondentów (31 z 36) uważa, że ich Parlamenty/Izby zachowają część nowo wprowadzonych środków nawet po wygaśnięciu pandemii. Pięć Parlamentów/Izb nie wyraziło opinii. Nie udzielono odpowiedzi przeczących.

1.8 Większość Parlamentów/Izb, które udzieliły odpowiedzi twierdzących, wskazała zdalne uczestnictwo w międzynarodowych spotkaniach, konferencjach i innych wydarzeniach (30 respondentów). Znaczna liczba (26 Parlamentów/Izb) wskazała też organizację zdalnych międzynarodowych spotkań, konferencji i innych wydarzeń oraz pracę zdalną (23 respondentów). Czwartym najczęściej wybieranym środkiem było prowadzenie zdalnych posiedzeń komisji, a na

następnych miejscach uplasowały się: prowadzenie sesji plenarnych i głosowań zdalnych (odpowiednio 16, 5 i 2 respondentów).

Niektórzy respondenci wskazali inne środki.

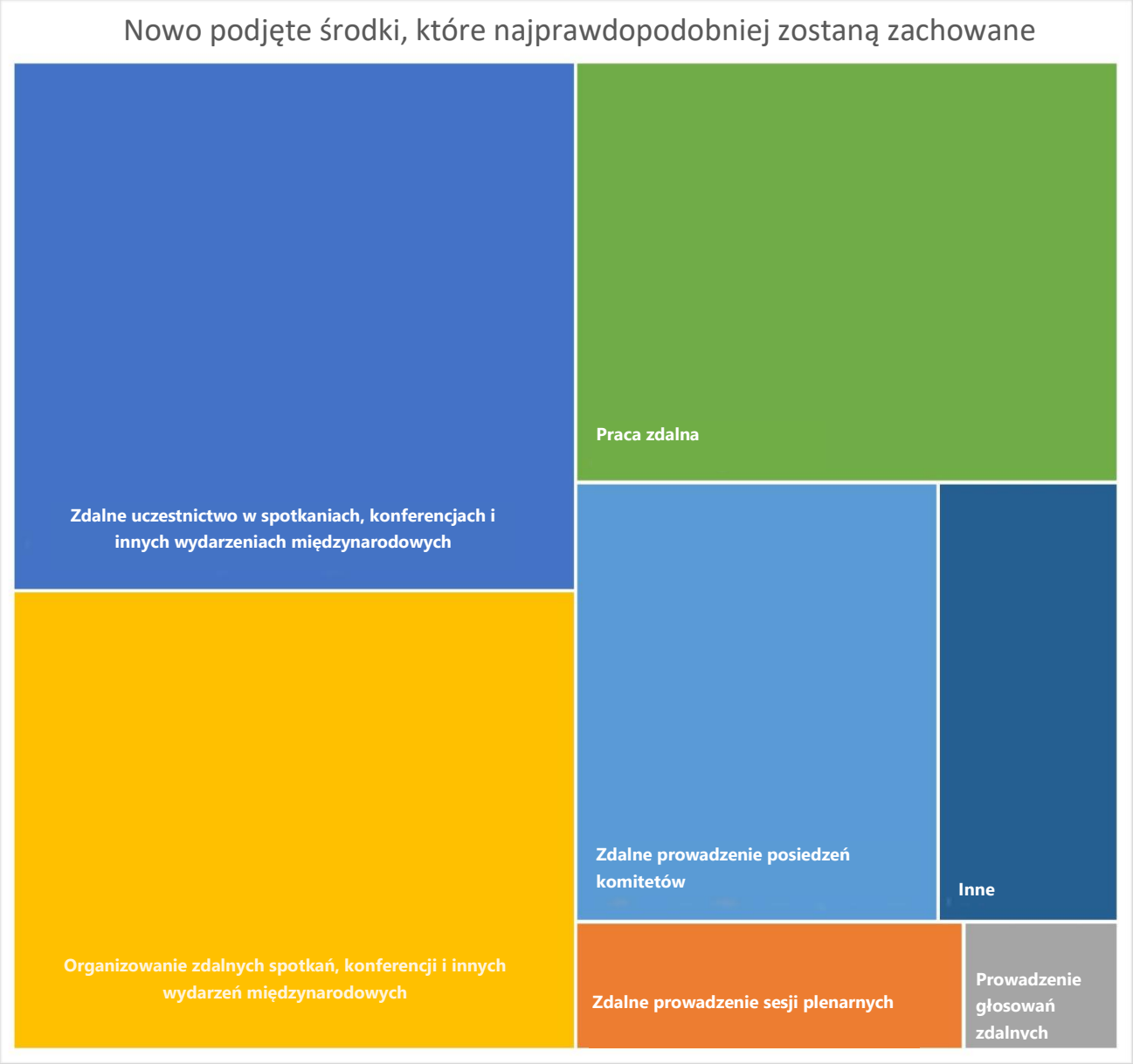

2.1 Większość Parlamentów/Izb (20 respondentów) odnotowała, że ramy prawne obowiązujące w ich krajach ograniczają zakres, w jakim ich praca może ulec cyfryzacji. Jedenastu respondentów nie odnotowano takich ograniczeń. Czterech nie wyraziło żadnej opinii.

Wśród zgłoszonych ograniczeń prawnych wyróżniały się przepisy dotyczące uczestnictwa oraz brak podstaw prawnych dla prowadzenia zdalnych posiedzeń.

Grecki *Vouli ton Ellinon* zauważył, że regulamin parlamentu nie przewiduje głosowań zdalnych, z wyjątkiem przypadków parlamentarzystów przebywających na rządowych lub parlamentarnych misjach zagranicznych. Parlamentarzyści tacy mogą uczestniczyć w głosowaniach, jeżeli odbywają się one w trybie imiennym lub gdy wymagana jest nadzwyczajna większość. W trakcie pandemii,

wyjątki te rozszerzono na parlamentarzystki w ciąży oraz osoby objęte specjalnymi środkami epidemicznymi lub pandemicznymi.

Podobnie węgierski *Országgyűlés* zauważył, że stosowne przepisy Ustawy Nr 36 Zgromadzenia Narodowego z 2012 r. wymagają osobistego uczestnictwa w sesjach plenarnych i posiedzeniach komisji (dopuszczalne jest zastępstwo).

Podobnej odpowiedzi udzieliły hiszpańskie *Cortes Generales*, które jako jedno z głównych ograniczeń prawnych przywołały par. 70.2 swojego regulaminu, zgodnie z którym wystąpienia muszą być wygłaszane przez osoby obecne fizycznie.

Słowacka *Národná rada* również odniosła się do ograniczeń wynikających z jej regulaminu, który nie zawiera żadnych zapisów dotyczących uczestnictwa w trybie online.

Estoński *Riigikogu* zauważył, że przed wiosną 2020 r. i wprowadzeniem niezbędnych zmian w regulaminie i ustawie o przepisach wewnętrznych, praca zdalna podczas sesji plenarnych nie była możliwa.

Ponieważ w regulaminie słoweńskiego *Državniego zboru* też nie było zapisów dotyczących prowadzenia zdalnych posiedzeń komisji i sesji plenarnych, wprowadzono odpowiednie zmiany dające taką możliwość, a także pozwalające na głosowania zdalne w pilnych sprawach. Głosowanie zdalne było możliwe tylko w przypadku procedur głosowania jawnego.

Również austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat* doświadczyły ograniczeń regulaminowych, choć głównie w związku z wymogiem złożenia ręcznego podpisu na kilku etapach procedury, a także innych ograniczeń dotyczących elektronicznego przetwarzania informacji niejawnych.

Podobnie belgijska *Chambre des représentants* musiała zmierzyć się z ograniczeniami dotyczącymi usług chmurowych w kontekście RODO i związanymi z nimi środkami legislacyjnymi, natomiast szwedzki *Riksdag* zauważył, że przepisy RODO utrudniają korzystanie z usług spotkań cyfrowych, a jego własne regulacje stanowią, iż posiedzenia parlamentu muszą odbywać się w Sztokholmie.

Cypryjski *Vouli ton Antiprosopon* stwierdziła, że sesji plenarnych nie można odbywać zdalnie. Mimo to, w tym czasie odbyło się kilka sesji zdalnych, których przedmiotem było omówienie pilnych spraw dotyczących pandemii.

Fińska *Eduskunta* wprowadziła do swojego regulaminu zmiany umożliwiające odbywanie posiedzeń zdalnych po uzyskaniu 2/3 większości w głosowaniu podczas zgromadzenia plenarnego na wniosek Rady Marszałkowskiej i na podstawie sprawozdania Komisji Prawa Konstytucyjnego.

Irlandzkie *Houses of Oireacthas* zauważyły, że Konstytucja nie pozwala na zdalne uczestnictwo ani nie daje możliwości głosowania zdalnego. Obecność fizyczna była również wymagana w głosowaniu w duńskim *Folketingu*. Z drugiej strony, łotewska *Saeima* zauważyła, że umożliwienie zdalnych posiedzeń parlamentu nie wymagało wprowadzenia zmian do Konstytucji, a samą procedurę takich posiedzeń ustaliło prezydium *Saeimy* w maju 2020 r.

2.2 Zdecydowana większość respondentów (28 z 35 Parlamentów/Izb) musiała w celu cyfryzacji swojej pracy przyjąć nowe przepisy, przeprowadzić szczególne reformy prawa, wprowadzić zmiany w regulaminach lub przyjąć inne dokumenty. Siedem Parlamentów/Izb nie potrzebowało podejmować podobnych kroków.

Wśród przepisów, które wymagały zmian i poprawek najwięcej było regulaminów i regulacji o charakterze wewnętrznym (austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat*, belgijska *Chambre des*

représentants, belgijski *Sénat*, chorwacki *Hrvatski sabor*, holenderska *Eerste Kamer*, estoński *Riigikogu*, fińska *Eduskunta*, francuskie *Assemblée nationale*, niemiecki *Bundestag*, grecki *Vouli ton Ellinon*, litewski *Seimas*, polski *Sejm*, polski *Senat*, rumuńska *Camera Deputaţilor*,, rumuński *Senat*, słowacka *Národná rada*, słoweńskie *Državni svet*, słoweński *Državni zbor*, hiszpańskie *Cortes Generales*, szwedzki *Riksdag*, Parlament Europejski).

Grecki *Vouli ton Ellinon* również zauważył, że przyjęto nową ustawę w sprawie pracy zdalnej w sektorze publicznym.

Słowacka *Národná rada* dodała, że przyjęła poprawkę do kodeksu pracy, która umożliwia świadczenie pracy z domu, o ile pozwala na to charakter wykonywanych czynności.

Maltańska *Kamra tad-Deputati* wskazała decyzję podjętą przez Komisję do spraw Izby, na mocy której dopuszczono udział w posiedzeniach komisji w przypadku członków Izby, którzy kwalifikują się jako osoby wymagające specjalnego traktowania lub zostały zgodnie z Obwieszczeniem nr 111 z 2020 r. objęte obowiązkiem odbycia kwarantanny.

Czeski *Senát* przyjął uchwałę dopuszczającą uczestnictwo w posiedzeniach komisji i głosowanie w trybie online w wyjątkowych przypadkach, natomiast czeska *Poslanecká sněmovna* przywołała wytyczne w sprawie zdalnych posiedzeń komisji.

Portugalska *Assembleia da República* przyjęła plan awaryjny zapewniający takie środki jak praca zdalna i zdalny udział w posiedzeniach. Ponadto, uchwałą parlamentu ustanowiono wyjątkowe procedury dotyczące uczestnictwa członków parlamentu w sesjach plenarnych.

Irlandzkie *Houses of Oireachtas* zbadały kwestię umożliwienia członkom uczestniczenia w posiedzeniach komisji w formacie hybrydowym pod warunkiem ścisłego przestrzegania wymogu fizycznej obecności na terenie parlamentu.

W wyraźnym kontraście do powyższego, łotewska *Saeima* zauważyła, że do Konstytucji ani regulaminu *Saeimy* nie wprowadzono żadnych zmian, a sama procedura zdalnych posiedzeń została ustalona przez prezydium *Saeimy* w maju 2020 r.

2.3 W przypadku większości odpowiadających Parlamentów/Izb, wprowadzenie i wdrożenie środków w zakresie zdalnego uczestnictwa i głosowania członków parlamentu uzależniono od innych okoliczności (15 z 34 respondentów). Dwunastu respondentów zauważyło, że były to tylko środki nadzwyczajne, natomiast sześciu stwierdziło, że nie wdrożono ich. Tylko jeden respondent odpowiedział, że wprowadzenie i wdrożenie tych środków miało charakter trwały.

2.4 Na pytanie, czy cyfryzacja ułatwiła ich członkom komunikację i współpracę z różnymi interesariuszami, 24 z 34 Parlamentów/Izb odpowiedziało twierdząco, dwa przecząco, a osiem nie miało zdania.

Niemiecki *Bundestag*, grecki *Vouli ton Ellinon* i szwedzki *Riksdag* zauważyły, że środki cyfrowe ułatwiają planowanie i prowadzenie spotkań z innymi interesariuszami, przy czym grecki *Vouli ton Ellinon* wskazał na znaczny wzrost liczby spotkań dwustronnych prowadzonych przez grupy przyjaźni i przewodniczących komisji. Chociaż szwedzki *Riksdag* zauważył możliwe przyszłe usprawnienia w cyfrowej współpracy międzyparlamentarnej, wszyscy trzej powyżsi respondenci byli zgodni, że zdalne uczestnictwo, zwłaszcza w układzie wielostronnym, nie może odpowiednio zastąpić spotkań fizycznych.

3.2 Na prośbę o wskazanie interesariuszy, z którymi komunikacja i współpraca zostały ułatwione

przez cyfryzację (z możliwością wyboru wielu odpowiedzi), zdecydowana większość respondentów wskazała inne Parlamenty/Izby narodowe (21 z 23), a zaraz potem instytucje UE (20 z 23). Osiemnastu respondentów wybrało zainteresowane strony i ekspertów, natomiast grupa mniejsza o jednego (17 z 23) wybrała organizacje międzynarodowe, a 13 wskazało organizacje pozarządowe.

Portugalska *Assembleia da República* podkreśliła ponadto, że zrealizowała spotkania wideokonferencyjne między członkami jego Komisji do Spraw Europejskich i portugalskimi europosłami oraz kilkoma komisarzami europejskimi.

3.3 Niemal wszyscy respondenci (34 z 36) odpowiedzieli twierdząco na pytanie, czy wprowadzili rozwiązania cyfrowe do komunikowania się i kontaktów z obywatelami, duński *Folketing* odpowiedział przecząco, a holenderska *Tweede Kamer* nie miała zdania.

Mimo twierdzącej odpowiedzi na to pytanie, belgijska *Chambre des représentants* doprecyzowała, że wprowadzenie bezpośrednich transmisji wideo (streaming) z posiedzeń komisji i sesji plenarnych nie wynikało z sytuacji związanej z COVID-19.

3.4 Na pytanie o to, które rozwiązania cyfrowe Parlamenty/Izby wprowadziły do komunikowania się i kontaktów z obywatelami, 34 z 36 respondentów wybrało jedną lub więcej z podanych odpowiedzi. Większość Parlamentów/Izb (28 z 34) rejestrowała i transmitowała wszystkie sesje parlamentu za pośrednictwem sieci internetowych, natomiast połowa (17 z 34) rejestrowała i transmitowała wszystkie sesje parlamentu w telewizji publicznej. Większość respondentów (20 z 34) do komunikowania się i kontaktów z obywatelami wykorzystywała również pocztę elektroniczną, przy czym tylko estoński *Riigikogu* wprowadziło dla swoich obywateli cyfrowy certyfikat dostępu do usług cyfrowych.

Szereg Parlamentów/Izb wspomniał o dodatkowych rozwiązaniach cyfrowych do komunikowania się i kontaktów z obywatelami. Trzy Parlamenty/Izby udostępniały streaming jawnych posiedzeń komisji (czeska *Poslanecká sněmovna*, holenderska *Eerste Kamer*, litewski *Seimas*), a czeska *Poslanecká snëmovna* i czeski *Senát* prowadziły internetowe transmisje z konferencji i/lub seminariów. Dwóch respondentów oferowało cyfrowe szkolenia dla uczniów (włoski *Senato della Repubblica*) lub nauczycieli i bibliotekarzy (szwedzki *Riksdag*), a portugalska *Assembleia da República* publikowała wszystkie jawne dokumenty robocze na swojej witrynie internetowej.

Kilka Parlamentów/Izb umożliwiło obywatelom zgłaszanie sugestii (polski *Sejm*), opinii (hiszpańskie *Cortes Generales*) lub petycji przez Internet (belgijska *Chambre des représentants*, francuskie *Assemblée nationale*, francuski *Sénat*, luksemburska *Chambre des Députés*, maltańska *Kamra tad-Deputati*, portugalska *Assembleia da República*). Portugalska *Assembleia da República* ustanowiła ponadto platformę internetową dla obywateli do zbierania podpisów pod petycjami oraz inicjatywami legislacyjnymi i referendalnymi, natomiast austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat* wydłużyły termin przeznaczony dla obywateli i innych interesariuszy do składania uwag do propozycji legislacyjnych za pośrednictwem ich witryny internetowej. W ramach Konferencji w sprawie przyszłości Europy, hiszpańskie *Cortes Generales* stworzyły specjalną skrzynkę emailową na opinie obywateli w sprawie przyszłości Europy, a grecki *Vouli ton Ellinon* uruchomił infolinię dla obywateli.

Słoweński *Državni zbor* podkreślił fakt odświeżenia swojej witryny internetowej w celu zapewnienia większej przyjazności dla użytkownika.

3.5 Znaczna większość Parlamentów/Izb (31 z 35) umożliwiła niedawno prowadzenie zdalnych spotkań międzynarodowych i zdalnej współpracy, natomiast cztery nie wprowadziły takiej

możliwości.

3.6 Na prośbę o ocenę, czy liczba spotkań międzynarodowych uległa zmianie wraz z cyfryzacją, 16 z 36 Parlamentów/Izb odpowiedziało, że liczba ta wzrosła, siedmiu respondentów odpowiedziało, że spadła, a sześć Parlamentów/Izb, że nie uległa zmianie. Osiem Parlamentów/Izb nie wyraziło swojego zdania.

3.7 Opinie w kwestii dalszej możliwości cyfrowego uczestnictwa w posiedzeniach COSAC były podzielone. Mniej niż połowa respondentów (16 z 36) stwierdziła, że możliwość tę należałoby zachować wyłącznie na potrzeby nieformalnych posiedzeń COSAC, natomiast sześciu było zdania, że należy umożliwić zdalne uczestnictwo we wszystkich posiedzeniach COSAC. Równa liczba respondentów wyraziła opinię, że cyfrowe uczestnictwo powinno być możliwe tylko w wyjątkowych okolicznościach, a ośmiu respondentów nie miało zdania.

Fińska *Eduskunta* doprecyzowała, że format spotkań Przewodniczących COSAC może usprawiedliwiać cyfrowe uczestnictwo w przyszłości, przy czym dodała, że posiedzenie plenarne COSAC powinno nadal mieć format fizyczny.

3.8 Na koniec portugalska *Assembleia da República* podkreśliła, że proces cyfryzacji trwał już przed wybuchem pandemii i podkreśliła fakt powołania dwóch grup roboczych mających przyjrzeć się sposobowi, w jaki cyfryzacja mogłaby wzmocnić związek między obywatelami i parlamentem oraz usprawnić proces legislacyjny.

Chorwacki *Hrvatski Sabor* odnotował rolę, jaką cyfryzacja może odegrać w organizacji pracy podczas remontu budynku chorwackiego parlamentu w związku z rozległymi uszkodzeniami, jakich doznał w wyniku dwóch trzęsień ziemi, które nawiedziły stolicę Chorwacji w 2020 r.

ROZDZIAŁ 2

PRZYSZŁA ROLA MŁODZIEŻY W PROCESACH DECYZYJNYCH I POZA NIMI

DRUGI ROZDZIAŁ 36 RAPORTU PÓŁROCZNEGO ma na celu analizę sposobu współtworzenia polityki młodzieżowej przez Parlamenty/Izby narodowe i ustalenie, czy i w jak monitorują one wdrażanie środków w tym zakresie. Belgijska *Chambre des représentants* nie odpowiedziała na szereg pytań w tym rozdziale, ponieważ w układzie konstytucyjnym Belgii polityka młodzieżowa nie podlega już kompetencji Parlamentu Federalnego.

1.1 Na pytanie, czy ochrona dzieci i młodzieży jest w ich krajach regulowana aktami prawnymi, 34 z 35 respondentów udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Parlament Europejski podkreślił brak szczególnego prawodawstwa unijnego w tym zakresie, ponieważ kwestia ta podlega kompetencjom państw członkowskich UE.

Trzydziestu czterech respondentów przedstawiło akty prawne kształtujące politykę ochrony dzieci i młodzieży w ich państwach członkowskich, przywołując normy konstytucyjne, kilka różnych praw, konwencje, ustawy o ochronie dzieci lub podobne ustawy i kodeksy (np. kodeks cywilny). Szereg Parlamentów/Izb przywołał też szczególne przepisy prowincji/społeczności federalnych oraz społeczności autonomicznych (austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat,* belgijski *Sénat,* hiszpańskie *Cortes Generales*). Osiem wskazało prawodawstwo międzynarodowe i europejskie jako główne źródła przepisów leżących u podstaw ochrony dzieci i młodzieży, mianowicie Konwencję ONZ o prawach dziecka oraz szczególne dyrektywy UE.

1.2 W odniesieniu do organów/departamentów rządowych odpowiedzialnych za politykę młodzieżową, większość odpowiadających Parlamentów/Izb (28 z 33) wskazała ministerstwa właściwe do tych spraw, przy czym zakres odpowiedzialności był różny i obejmował edukację, młodzież, sport, sprawy socjalne, pracę i zatrudnienie, kulturę, równość lub integrację. Niektórzy respondenci przywołali konkretne obserwatoria, komisarzy, rady krajowe i rady doradcze, rzeczników praw, władze, instytucje oraz równorzędne organy odpowiadające za politykę młodzieżową w państwach członkowskich. Ośmiu z 33 respondentów zwróciło uwagę, iż jest to polityka zdecentralizowana i przywołało władze regionalne, wojewódzkie, miejskie/lokalne odpowiadające za politykę w zakresie młodzieży (austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat,* belgijski *Sénat,* holenderska *Eerste Kamer*, holenderska *Tweede Kamer*, fińska *Eduskunta,* francuskie *Assemblée nationale,* litewski *Seimas,* hiszpańskie *Cortes Generales*).

1.3 W odpowiedzi na pytanie o rodzaje dokumentów określających politykę młodzieżową, 27 z 33 Parlamentów/Izb wskazało akty prawne. Dwudziestu trzech respondentów wspomniało plany działania, a taka sama liczba wybrała strategie krajowe. Programy krajowe wskazało 18 Parlamentów/Izb. Niektóre Parlamenty/Izby wskazały inne szczególne rodzaje dokumentów. Włoska *Camera dei deputati* przywołała regulacje regionalne, natomiast włoski *Senato della Repubblica* odniósł się do Strategii UE na rzecz młodzieży na lata 2019-2027 oraz Strategii ONZ na rzecz młodzieży do 2030 roku. Łotewska *Saeima* nawiązał do wytycznych w zakresie polityki młodzieżowej i rozwoju edukacji, natomiast litewski *Seimas* wskazał, że w ramach programów rozwoju realizowanych przez Ministerstwo Zabezpieczenia Społecznego i Pracy planowane są przyszłe środki postępu krajowego. Hiszpańskie *Cortes Generales* podkreśliły plany dotyczące

młodzieży stworzone przez Institut ds. Młodzieży INJUVE, natomiast holenderska *Eerste Kamer* wspomniała o adresowanych do młodzieży pakietach wsparcia wprowadzonych z powodu pandemii COVID-19.

1.4 W odpowiedzi na pytanie o przedział wiekowy właściwy dla młodzieży zgodnie z prawodawstwem poszczególnych państw członkowskich, 4 z 33 respondentów (chorwacki *Hrvatski sabor*, grecki *Vouli ton Ellinon*, polski *Sejm* oraz słowacka *Národná rada*) podało, że jest to przedział od 15 do 30 lat, natomiast dwóch respondentów (łotewska *Saeima* i szwedzki *Riksdag*) stwierdziło, że mieści się on między 13 i 25 rokiem życia, a dwóch kolejnych (węgierski *Országgyűlés* i polski *Senat*), że między 15 i 24 rokiem życia.

Pozostałe 24 Parlamenty/Izby udzieliły bardzo różnych odpowiedzi, przy czym w niektórych przypadkach do różnych potrzeb zastosowanie miały różne przedziały wiekowe (czeska *Poslanecká sněmovna*, czeski *Senát*, holenderska *Eerste Kamer*, holenderska *Tweede Kamer*, francuski *Sénat*, niemiecki *Bundestag*, niemiecki *Bundesrat*, włoska *Camera dei deputati*, włoski *Senato della Repubblica*, portugalska *Assembleia da República*). W innych przypadkach, przedział wiekowy był ustalany na mocy przepisów federalnych (austriacki *Nationalrat* i *Bundesrat*) lub niezależnie przez różne społeczności (belgijski *Sénat*).

Niektórzy respondenci zwrócili uwagę na brak ogólnego prawa lub definicji prawnej, które regulowałyby przedział wiekowy dla młodzieży (cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*, duński *Folketing* i francuskie *Assemblée nationale*), natomiast inni przedstawili przedział wiekowy dla młodzieży odmienny od podanego w kwestionariuszu: estoński *Riigikogu* - od 7 do 26 lat; fińska *Eduskunta* - od 0 do 28 lat; irlandzkie *Houses of the Oireachtas* - od 10 do 24 lat; litewski *Seimas* - od 14 do 29 lat; maltańska *Kamra tad- Deputati* - od 13 do 30 lat; rumuńska *Camera Deputaţilor* i rumuński *Senat* - od 14 do 35 lat; słoweński *Državni zbor* i hiszpańskie *Cortes Generales* - od 15 do 29 lat.

Parlament Europejski zauważył brak szczególnej definicji i stwierdził, że przedział wiekowy powszechnie uznawany na poziomie UE wynosi 18-30.

2.1 Chociaż niektóre Parlamenty/Izby wyjaśniły, że sprawami młodzieży mogą się zajmować wszystkie komisje parlamentarne (belgijski *Sénat*, cypryjski *Vouli ton Antiprosopon* i francuski *Sénat*), zdecydowana większość Parlamentów/Izb (35 z 36 respondentów) wskazały konkretne komisje właściwe do tych spraw. Ogólnie rzecz biorąc, zagadnienia dotyczące młodzieży wchodzą w zakres kompetencji komisji odpowiedzialnych za edukację, młodzież, sport, kulturę, sprawy społeczne i rodzinne oraz zatrudnienie. Niemniej jednak, włoska *Camera dei deputati* i włoski *Senato della Repubblica* oraz hiszpańskie *Cortes Generales* poinformowały o istnieniu szczególnych komisji parlamentarnych zajmujących się sprawami młodzieży, mianowicie Parlamentarnej Komisji ds. Okresu Dzieciństwa i Dojrzewania (dwuizbowa komisja włoskiego parlamentu), Komisji ds. Praw Dzieci i Młodzieży (hiszpański *Congreso de los Diputados*) oraz Komisji ds. Praw Rodziny, Dzieci i Młodzieży (hiszpański *Senado*).

2.2 Większość odpowiadających Parlamentów/Izb (22 z 34) poinformowała, że nie posiada specjalnej komisji ani podkomisji zajmującej się wyłącznie kwestiami młodzieży. Niemniej jednak, 12 Parlamentów/Izb (chorwacki *Hrvatski sabor*, czeska *Poslanecká sněmovna*, francuski *Sénat*, niemiecki *Bundestag*, niemiecki *Bundesrat*, grecki *Vouli ton Ellinon*, włoska *Camera dei deputati*, włoski *Senato della Repubblica*, litewski *Seimas*, polski *Sejm*, rumuńska *Camera Deputaţilor* i hiszpańskie *Cortes Generales*) poinformowało, że taką komisję posiada.

2.3 Żaden z 35 odpowiadających Parlamentów/Izb nie poinformował o istnieniu w jego składzie partii politycznej, która reprezentowałaby wyłącznie interesy młodych ludzi.

2.4 Większość odpowiadających Parlamentów/Izb (29 z 35) prowadziło monitoring realizacji praw i innych aktów w dziedzinie polityki młodzieżowej, a jedynie sześć Parlamentów/Izb stwierdziło odmiennie.

2.5 W odniesieniu do zaangażowania Parlamentów/Izb w powyższy monitoring, zdecydowana większość (27 z 29 respondentów) przywołała swój udział w omawianiu sprawozdań dotyczących wdrażania praw, innych aktów lub dokumentów programowych, natomiast 23 Parlamenty/Izby organizowały w tym zakresie publiczne wysłuchania lub debaty ekspercie. Odpowiadające Parlamenty/Izby wskazały również inne sposoby zaangażowania, takie jak prowadzenie inicjatyw i udzielanie zaleceń właściwym organom (18 respondentów). Estoński *Riigikogu* sprecyzował, że nowy Plan rozwoju w dziedzinie młodzieży na lata 2021-2035, zatwierdzony przez Rząd w 2021 r., został uprzednio poddany dyskusji na sesji plenarnej Parlamentu, a Komisji ds. kultury i różnym frakcjom politycznym umożliwiono złożenie propozycji do projektu dokumentu na wczesnym etapie prac, dodając, że była też możliwość odbycia posiedzeń komisji z różnymi podmiotami. Irlandzkie *Houses of the Oireachtas* przywołały pierwsze w historii Zgromadzenie Młodzieży ds. Klimatu, które odbyło się w Parlamencie w 2019 r. oraz umożliwienie odpowiedniej komisji parlamentarnej przeprowadzenia dwunastomiesięcznego przeglądu nowo przyjętych przepisów. Włoski *Senato della Repubblica* zauważył, że wszystkie działania były związane z pracami dwuizbowej Komisji ds. Okresu Dzieciństwa i Dojrzewania.

2.6 Na pytanie, czy poszczególne Parlamenty/Izby omówiły Strategię UE na rzecz młodzieży na lata 2019-2027, mniej niż połowa respondentów (15 z 35) udzieliła odpowiedzi twierdzącej, 19 udzieliło odpowiedzi przeczącej, a jeden Parlament odpowiedział, że taka dyskusja jeszcze się nie odbyła, ale jest planowana.

2.7 Na pytanie, czy poszczególne Parlamenty/Izby przyjęły stanowisko/opinię lub uchwałę w sprawie wspomnianej Strategii, zdecydowana większość (27 z 35 respondentów) odpowiedziała przecząco. Dwa Parlamenty (grecki *Vouli ton Ellinon* i chorwacki *Hrvatski sabor*) stwierdziły, że jeszcze tego nie uczyniły, ale planują to w przyszłości.

Sześciu respondentów potwierdziło przyjęcie stanowiska/opinii lub uchwałę w sprawie Strategii UE na rzecz młodzieży na lata 2019-2027. Poproszono je o dokładniejsze przedstawienie głównych punktów. Estoński *Riigikogu* z zadowoleniem przyjął konstrukcję, główne kierunki, planowane zmiany współpracę międzysektorową w ramach Strategii, a także uznał znaczenie uwzględnienia pracy młodzieży i jej angażowania w rozwój polityki dotyczącej jej spraw. Łotewska *Saeima* podkreśliła kluczowe znaczenie współpracy międzysektorowej oraz zaakcentował łotewskie priorytety, tj. zatrudnienie młodzieży, umiejętność korzystania z mediów, uznanie pozaformalnego uczenia się oraz redukcję nierówności społecznej.

Litewski *Seimas* stwierdził, że jego Komisja do Spraw Europejskich zatwierdziła stanowisko Litwy w odnośnie projektu rezolucji Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zgromadzonych w Radzie "w sprawie europejskiej współpracy na rzecz młodzieży: Strategia Unii Europejskiej na rzecz młodzieży na lata 2019-2027". Podobnie szwedzki *Riksdag* zauważył, że jego Komisja do Spraw Europejskich omówiła Strategię UE na rzecz młodzieży przed posiedzeniem Rady w listopadzie 2018 r. i wyraziła o niej pozytywną opinię. W opinii tej podkreślono m.in. znaczenie, jakie dla młodych ludzi ma zbudowanie swojej pozycji na rynku pracy, ale też zaznaczono fakt, iż według

Traktatów, UE posiada w zakresie polityki młodzieżowej jedynie kompetencje wspierające oraz że Strategia nie powinna skutkować harmonizacją ram regulacyjnych państw członkowskich. Słowacka *Národná rada* podała, że rozważyła Strategię w czerwcu 2018 r.

Parlament Europejski przywołał swoje sprawozdanie na temat Strategii UE na rzecz młodzieży, w którym oceniono wcześniejszą Strategię (2010-2018) i podano konkretne zalecenia w zakresie polityki na lata 2019-2027.

2.8 W odpowiedzi na prośbę o wybranie spośród sześciu obszarów związanych z pandemią COVID-19 i uszeregowanie ich pod względem znaczenia dla rozwiązywania wyzwań stojących dziś przez młodzieżą, 31 respondentów wyraziło opinię na ten temat, przydzielając poszczególnym obszarom znaczenie od "bardzo ważne" do "mniej ważne". Niemal wszyscy respondenci (30) za bardzo ważną uznali "jakość wykształcenia". "Zdrowie psychiczne" zostało uznane za bardzo ważne przez 23 respondentów, "zatrudnienie i wejście na rynek pracy" przez 21 respondentów, "aktywne uczestnictwo w procesach demokratycznych" i "mieszkalnictwo" przez jedenastu respondentów, a 8 respondentów za bardzo ważny uznało "drenaż mózgów i odpływ wykształconych osób".

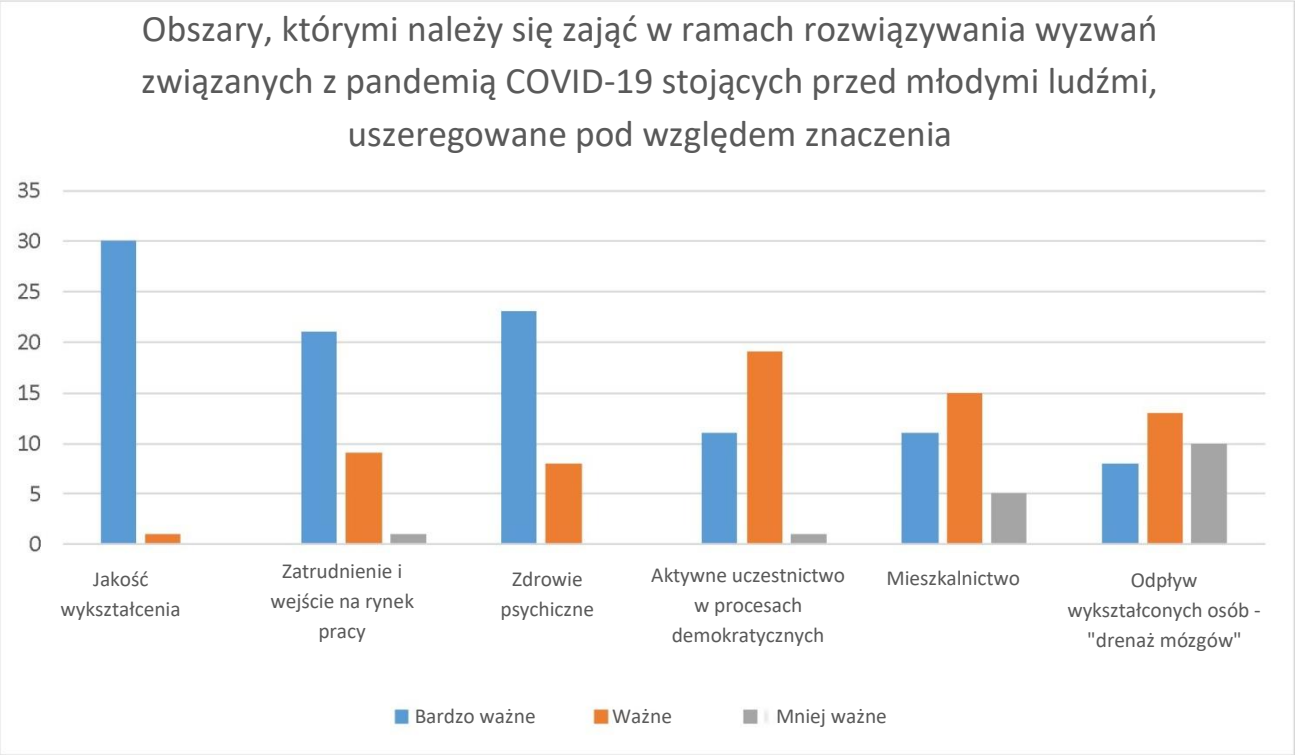

3.1 Na pytanie, czy poszczególne Parlamenty/Izby rozważały przeprowadzenie inicjatywy lub przyjęcie prawa w celu obniżenia wieku wyborczego, nieco ponad połowa respondentów (19 z 36) odpowiedziała przecząco, natomiast pozostałych 17 respondentów udzieliło odpowiedzi twierdzącej.

3.2 Z 17 respondentów, którzy potwierdzili, że ich Parlamenty/Izby rozważały przeprowadzenie inicjatywy lub przyjęcie prawa w celu obniżenia wieku wyborczego, jeden respondent (grecki *Vouli ton Ellinon*) stwierdził, że proponowany wiek wyborczy wynosi 17 lat, natomiast 14 respondentów wskazało, że proponowany wiek wyborczy wynosi 16 lat (austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat*, belgijska *Chambre des représentants*, czeska *Poslanecká sněmovna*, holenderska *Tweede Kamer*, estoński *Riigikogu*, francuskie *Assemblée nationale*, francuski *Sénat,* niemiecki *Bundestag*, włoski *Senato della Repubblica*, maltańska *Kamra tad-Deputati*, łotewska *Saeima*, portugalska *Assembleia da República,* słoweński *Državni zbor* oraz hiszpańskie *Cortes Generales).* Dwóch respondentów

udzieliło wyjaśnień: irlandzkie *Houses of the Oireachtas* wyjaśniły, że program rządowy zawiera zobowiązanie "zbadania każdej ścieżki" w celu zapewnienia, że obniżenie wieku wyborczego zostanie rozważone w terminie pozwalającym zdążyć na wybory w roku 2024; włoska *Camera dei deputati* stwierdziła, że w lipcu 2021 r. zatwierdzono prawo konstytucyjne w celu obniżenia wieku wyborczego w wyborach do Senatu z 25 do 18 lat; inne strony również przedstawiły propozycje obniżenia wieku wyborczego do 16 lat, ale są one jeszcze przedmiotem dyskusji.

Niemiecki *Bundestag*, jeden z 14 respondentów, którzy udzielili twierdzącej odpowiedzi, sprecyzował również, że przedmiotowa propozycja została odrzucona przez Izbę w maju 2021 r. Dodatkowo, niemiecki *Bundesrat* wskazał, że w niektórych landach obniżono wiek wyborczy w wyborach do parlamentów regionalnych. Belgijska *Chambre des représentants* sprecyzowała, że propozycja obniżenia wieku wyborczego dotyczyła wyborów do Parlamentu Europejskiego (ujęto ją w umowie koalicyjnej z 2020 r. i odpowiedniej propozycji legislacyjnej). Belgijski *Sénat* zauważył też, że wszystkie ugrupowania posiadają w swoich strukturach bardzo aktywne młodzieżówki, które umożliwiają młodym ludziom aktywny udział w życiu politycznym.

3.3 Na pytanie o sposób, w jaki Parlamenty/Izby podnoszą świadomość wśród młodych ludzi i informują ich o ich roli i pracy,

- większość (29 z 36 respondentów) odpowiedziała, że czynią to w ramach projektów współpracy z instytucjami oświatowymi i organizacjami młodzieżowymi, przez publikowanie materiałów promocyjnych (ulotki, broszury) oraz organizowanie dni otwartych drzwi;
- dwudziestu ośmiu respondentów wskazało, że podnosi świadomość i informuje młodych ludzi przez aktywną obecność w sieciach społecznościowych (Facebook, Twitter, Instagram, YouTube itp.);
- czternastu respondentów odpowiedziało, że oferuje możliwość bezpośredniego przyjrzenia się pracy parlamentarzysty (tzw. *shadowing*);
- jedenastu respondentów sprecyzowało, że przygotowało specjalne aplikacje na telefony komórkowe albo witryny internetowe ze specjalnie dobranymi treściami, oraz
- dziesięciu respondentów wskazało, że podnosi świadomość i informuje młodych ludzi przez prezentację treści młodzieżowych w mediach (audycje, wywiady).

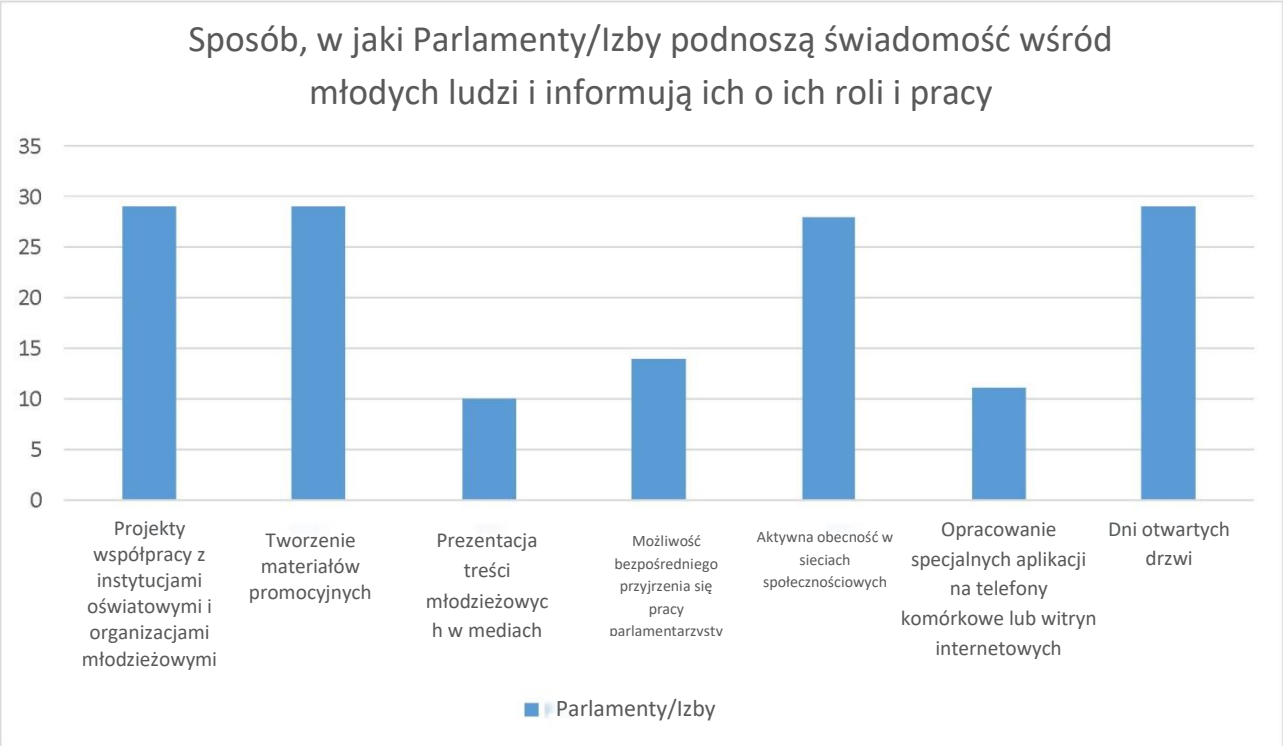

Dodatkowo, kilku respondentów wspomniało, że organizuje wizyty studyjne dla szkół i studentów oraz wycieczki z przewodnikiem po swoich Parlamentach/Izbach dla młodych ludzi (austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat*, belgijski *Sénat*, cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*, holenderska *Tweede Kamer*, francuski *Sénat,* grecki *Vouli ton Ellinon*, węgierski *Országgyűlés*, irlandzkie *Houses of the Oireachtas).* W odpowiedzi na to pytanie, niektórzy respondenci napisali, że podnoszą świadomość i informują młodych ludzi przez organizowanie "Parlamentów Młodzieży" (belgijski *Sénat*, czeski *Senát*, grecki *Vouli ton Ellinon*), warsztatów i działań edukacyjnych oraz rozpowszechnianie odpowiednich materiałów (austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat*, czeska *Poslanecká snëmovna*, czeski *Senát*, holenderska *Tweede Kamer*). Trzech respondentów przedstawiło szczegółowe informacje dotyczące dostępnych specjalnych witryn internetowych (holenderska *Eerste Kamer*, francuski *Sénat*, włoski *Senato della Repubblica*). Holenderska *Tweede Kamer* sprecyzowała, że corocznie dla 150 uczniów szkół podstawowych organizowane są "godziny pytań od dzieci", a holenderska *Eerste Kamer* organizuje co roku "konkurs w formie debaty". Parlament Europejski wspomniał o "Parlamentarium", czyli o uporządkowanym dialogu z organizacjami młodzieżowymi, a także zorganizowaniu specjalnych wydarzeń dla młodzieży European Youth Event (OKO) i Euroscola.

3.4 Na pytanie o sposób, w jaki poszczególne Parlamenty/Izby zachęcały młodych ludzi do większego zaangażowania w życie polityczne, większość respondentów (29 z 36) odpowiedziała, że organizuje "parlamenty dziecięce/młodzieżowe". Dwadzieścia Parlamentów/Izb organizuje symulacje sesji plenarnych. Siedemnaście wskazało, że zachęca do większego zaangażowania przez organizowanie warsztatów, debat i okrągłych stołów z przedstawicielami organizacji młodzieżowych. Natomiast 12 respondentów czyni tak przez angażowanie przedstawicieli organizacji młodzieżowych na różnych etapach procesu legislacyjnego.

3.5 Na pytanie, czy poszczególne Parlamenty/Izby umożliwiają młodym ludziom zdobycie doświadczenia zawodowego, niemal wszyscy respondenci (35 z 36) odpowiedzieli twierdząco. W odpowiedzi na prośbę o dokładniejsze przedstawienie tych działań, niemal wszyscy respondenci (35)

poinformowali, że studentom studiów licencjackich i/lub magisterskich, a w niektórych przypadkach nawet szkół średnich, oferowane są staże. Irlandzkie *Houses of the Oireachtas* wspomniały, że program nauki przez pracę dla młodych ludzi niepełnosprawnych intelektualnie (ustanowiony w 2018 r.) działa obecnie już drugi rok. Duński *Folketing* wspomniał o organizowaniu wydarzenia typu *role-play* pt. "Zostań politykiem na jeden dzień".

ROZDZIAŁ 3

KONFERENCJA W SPRAWIE PRZYSZŁOŚCI EUROPY (COFE)

Celem TRZECIEGO ROZDZIAŁU 36 RPORTU PÓŁROCZNEGO jest analiza kwestii Konferencji w sprawie przyszłości Europy (CoFE).

1.1 Parlamentom/Izbom zadano najpierw pytanie o skład ich delegacji na CoFE. Mniej niż połowa (15 z 33 respondentów) odpowiedziała, że większość i opozycja parlamentarna są w reprezentowane równym stopniu. Dziewięciu respondentów wskazało, że w skład ich delegacji wchodzi więcej członków większości parlamentarnej, natomiast w składzie delegacji cypryjskiego *Vouli ton Antiprosopon*, portugalskiej *Assembleia da República* i słoweńskiego *Državniego zboru* przeważają członkowie opozycji. Pięć Parlamentów/Izb odpowiedziało, że ich delegacje składają się wyłącznie z przedstawicieli większości parlamentarnej. Jedynie dwie delegacje - czeskiego *Senát* i polskiego *Senatu* - składają się wyłącznie z przedstawicieli opozycji.

1.2 Na pytanie, czy proces wyboru członków delegacji powierzono Komisji do Spraw Europejskich ich Parlamentu/Izby, większość respondentów (22 z 36) odpowiedziała przecząco. Czternaście Parlamentów/Izb udzieliło odpowiedzi twierdzącej.

1.3 Ponad połowa odpowiadających Parlamentów/Izb (20 z 34 respondentów) poinformowała, że ich delegacja na CoFE jest wybierana spośród wszystkich parlamentarzystów. W 15 Parlamentach/izbach, delegacja składa się wyłącznie z członków Komisji do Spraw Europejskich.

1.4 Na pytanie o opinie na temat priorytetowego traktowania parlamentarzystów będących członkami Komisji do Spraw Europejskich przy komponowaniu składu delegacji, 13 Parlamentów/Izb podało, że popiera takie traktowanie, natomiast pięć było przeciwnych. Szesnaście Parlamentów/Izb nie miało zdania w tej sprawie.

1.5 Na pytanie, czy delegacja danego Parlamentu/Izby ma formalnie wyznaczonego przewodniczącego, zdecydowana większość respondentów (25 z 35) odpowiedziała, że takiego przewodniczącego nie ma, natomiast 11 Parlamentów/Izb udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Parlament Europejski stwierdził, że szefem jego delegacji jest Współprzewodniczący Komitetu Wykonawczego p. Guy Verhofstadt.

1.6 Trzynaście Parlamentów/Izb nie zgodziło się z postanowieniem, zgodnie z którym kadencja przedstawicieli na posiedzenie plenarne jest stała i nie ma możliwości jej przenoszenia, natomiast 15 nie miało w tej kwestii zdania.

Sześć Parlamentów/Izb stwierdziło, że skład delegacji musiałby się zmienić w przypadku, gdy w wyniku wyborów jeden z jej członków przestałby być członkiem Parlamentu/Izby. Parlament Europejski wielokrotnie stwierdził na Komitecie Wykonawczym, kadencja przedstawicieli na na posiedzenie plenarne jest stała i nie ma możliwości jej przenoszenia, z wyjątkiem zmian zachodzących w wyniku przeprowadzonych wyborów.

Irlandzkie *Houses of the Oireachtas* zgłosiły argument, że izba wystosowała do członków trojki pismo, w którym podkreślono znaczenie zastępstwa. Zdaniem delegacji *Houses of Oireachtas,* podróżowanie i uczestnictwo w pracach konferencji wymaga od przedstawicieli parlamentu

dużego zaangażowania. W tym świetle, delegacja opowiedziała się za zastępstwem, co powinno być dopuszczalne biorąc pod uwagę rozliczne obowiązki spoczywające na delegatach.

Włoski *Senato della Repubblica,* litewski *Seimas*, maltańska *Kamra tad-Deputati,* portugalska *Assembleia da República* i słoweński *Državni zbor* również podkreślili, że umożliwienie członkom delegacji wybierania ich zastępców pozwoliłoby na pełne uczestnictwo i zapewniło odpowiednią reprezentację.

2.1 Na pytanie, czy trzy sesje plenarne w drugiej połowie 2021 r. i trzy sesje plenarne w pierwszej połowie 2022 r. to liczba wystarczająca, większość respondentów (23 z 33) odpowiedziała, że tak. Dziesięć Parlamentów/Izb nie miało w tej kwestii zdania. Niemiecki *Bundesrat* zauważył, że choć liczba sesji plenarnych jest odpowiednia, to terminarz jest bardzo napięty. Francuski *Sénat* wskazał, że biorąc pod uwagę zakres debat CoFE i pragnienie prowadzenia realnego dialogu z obywatelami, wydaje się konieczne przełożenie końcowego terminu prac poza rok 2022.

2.2 Parlamenty/Izby poproszono o opinię na temat praktyki, wprowadzonej przez Prezydencję portugalską, według której przed każdą sesją plenarną odbywa się spotkanie delegacji Parlamentów, którego celem jest przedyskutowanie tematów obrad. Ogromna większość respondentów (24 z 32) stwierdziła, że zarówno format jak i częstotliwość spotkań są odpowiednie. Według siedmiu Parlamentów/Izb, bardziej odpowiednie byłoby pozwolenie na przedstawienie stanowiska każdej delegacji narodowej tylko przez jej szefa lub jednego członka.

Sześć Parlamentów/Izb oszacowało, że spotkania takie powinny odbywać się nie tylko przed sesją plenarną, ale również po niej, co służyłoby ocenie i analizie przebiegu dyskusji i osiągniętych wyników. Wśród nich był grecki *Vouli ton Ellinon*, który popiera również postulat przedstawiania stanowiska delegacji przez jej szefa lub jednego z członków.

2.3 Parlamenty/Izby poproszono o wskazanie sposobu, w jaki należałoby ustalać stanowisko delegacji na sesję plenarną CoFE. Ponad połowa respondentów (18 z 30) odpowiedziała, że stanowisko to powinno być przedyskutowane i zatwierdzone przez delegację na CoFE. Z tej liczby, 11 Parlamentów/Izb wskazało, że delegacja powinna mieć uprawnienie do zatwierdzania stanowiska. Szesnaście Parlamentów/Izb odpowiedziało, że stanowisko powinno być poddawane dyskusji w ramach Komisji do Spraw Europejskich, a sześć z nich poinformowało, że stanowisko powinno być zatwierdzane przez komisję odpowiedzialną za treść propozycji. Austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat,* a także rumuńska *Camera Deputaţilor* i rumuński *Senat* zauważyły, że stanowisko powinno być poddawane dyskusji przez Komisję do Spraw Europejskich i komisję odpowiedzialną za treść propozycji oraz zatwierdzane na sesji plenarnej danego Parlamentu/Izby. Włoska *Camera dei Deputati* odpowiedziała, że stanowisko powinno być zatwierdzane na sesji plenarnej Parlamentu bez uprzedniej dyskusji.

Cztery Parlamenty/Izby zauważyły, że stanowisko delegacji na CoFE powinno być najpierw uzgadniane ze stanowiskiem rządu. Estoński *Riigikogu* odpowiedział, że propozycja delegacji powinna nie tylko być zgodna ze stanowiskiem rządu, ale również powinna być omawiana przez Komisję do Spraw Europejskich. Litewski *Seimas* stwierdził, że propozycja delegacji powinna być zgodna ze stanowiskiem rządu oraz omawiana przez komisję odpowiedzialną za treść propozycji. Słoweńskie *Državni zbor* i *Državni svet* wskazały, że propozycja powinna być omawiana i zatwierdzana przez delegację na CoFE, a także zgodna ze stanowiskiem rządu.

2.4 Na pytanie o temat, w sprawie którego Parlamenty/Izby narodowe powinny zająć szczególnie

stanowcze, wspólne stanowisko, 18 respondentów przedstawiło różne opinie, podnosząc jeden lub kilka takich tematów. Duński *Folketing*, francuski *Sénat*, niemiecki *Bundesrat*, niemiecki *Bundestag*, węgierski *Országgyűlés*, włoska *Camera dei deputati*, włoski *Senato della Repubblica* oraz polski *Senat* uznały, że tematem takim może być rola parlamentów w procesie decyzyjnym UE. Włoska *Camera dei deputati* sprecyzowała takie obszary jak kontrole zgodności z zasadą pomocniczości, dialog przedlegislacyjny z instytucjami UE oraz transparentność w ramach Rady i podczas międzyinstytucjonalnych negocjacji legislacyjnych. Według włoskiego *Senato della Repubblica,* kontrola zgodności z zasadą pomocniczości i dialog polityczny pozwalają parlamentom narodowym na przedstawianie swoich poglądów na temat projektów aktów legislacyjnych na takim forum jak COSAC, a tym samym stanowią działanie na rzecz bardziej demokratycznego i przejrzystego europejskiego procesu tworzenia prawa.

Według cypryjskiego *Vouli ton Antiprosopon*, maltańskiej *Kamra tad-Deputati* i litewskiego *Seimas,* Parlamenty/Izby narodowe powinny zająć szczególnie stanowcze, wspólne stanowisko w sprawie polityki migracyjnej. Litewski *Seimas* wskazał na niedawny rozwój sytuacji na zewnętrznych granicach UE - szczególnie na granicy z Białorusią i Litwą, Łotwą i Polską - oraz zwrócił się o nowe wspólne rozwiązania na poziomie UE.

Francuskie *Assemblée nationale* i polski *Senat* wymieniły praworządność jako o możliwy temat wspólny. Kwestie zmian klimatu i środowiska naturalnego podniosły cypryjski *Vouli ton Antiprosopon,* polski *Senat,* rumuński *Senat* oraz słowacka *Národná rada.* Słowacka *Národná rada* wskazała również polaryzację społeczną i pogłębiający się deficyt demokracji jako tematy, które mogłyby być podstawą do zajęcia przez Parlamenty/Izby stanowczego, wspólnego stanowiska.

Według węgierskiego *Országgyűlés*, Parlamenty/Izby narodowe powinny zająć szczególnie stanowcze, wspólne stanowisko w sprawie zaangażowania krajów kandydujących i ewentualnie kandydujących w tworzenie przyszłej Unii Europejskiej. Czeski *Senát* wspomniał o reformie traktatów, natomiast estoński *Riigikogu* podniósł argument, że traktatów nie należy renegocjować w wyniku CoFE.

3.1 Na pytanie, czy Parlamenty/Izby organizują albo będą organizować wydarzenia w ramach działań związanych z CoFE, zdecydowana większość respondentów (27 z 34) udzieliła odpowiedzi twierdzącej.

W większości Parlamentów/Izb, Komisja do Spraw Europejskich zorganizowała lub zorganizuje wydarzenia związane z CoFE. W niektórych Parlamentach/Izbach, wydarzenia te zostały lub mogłyby zostać zorganizowane przez odpowiednie komisje stałe (np. komisje obrony lub spraw zagranicznych), albo współorganizowane przez te komisje i Komisję do Spraw Europejskich.

Komisja Spraw Zagranicznych i Komisja do Spraw Europejskich włoskiej *Camera dei deputati* i włoskiego *Senato della Repubblica* wspólnie prowadziły badania mające na celu zebranie punktów widzenia i informacji na temat przyszłości Europy. Wyniki tych badań mają zostać przedstawione podczas specjalnego wydarzenia.

Duński *Folketing* stwierdził, że przeprowadzi dwa wysłuchania obywatelskie na temat przyszłości Europy.

Parlament Europejski również zorganizował szereg wydarzeń związanych z CoFE (np. EYE).

3.2 W odpowiedzi na pytanie o głównych gości lub prelegentów, którzy uczestniczyli lub będą uczestniczyć w takich wydarzeniach, większość Parlamentów/Izb (20 z 27 respondentów)

poinformowała, że zaprosiła lub zaprosi "przedstawicieli młodzieży", a ponad połowa (16 respondentów) zaprosiła lub planuje zaproszenie przedstawicieli organizacji pozarządowych. Piętnastu respondentów poinformowało, że zaprosiło lub zaprosi obywateli, 14 respondentów stwierdziło, że zaprosiło lub planuje zaproszenie przedstawicieli rządu, a kolejnych 14 respondentów wskazało na przedstawicieli grup interesów/związków zawodowych. Na wydarzenia takie zostali lub zostaną zaproszeni inni goście lub prelegenci, np. austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat*, cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*, francuskie *Assemblée nationale* zaprosiły albo chciałyby zaprosić członków Parlamentu Europejskiego, komisarzy europejskich i/lub parlamentarzystów krajowych. Ponadto, rozważana jest organizacja wydarzenia z udziałem stypendystów Międzynarodowego Stypendium Parlamentarnego niemieckiego *Bundestagu* (głownie z regionu Bałkanów Zachodnich). Francuski *Sénat* i włoska *Camera dei deputati* planują zaproszenie organów regionalnych i lokalnych. Węgierski *Országgyűlés*, polski *Sejm* oraz portugalska *Assembleia da República* wyraziły zainteresowanie zaproszeniem na CoFE naukowców, wykładowców akademickich lub badaczy.

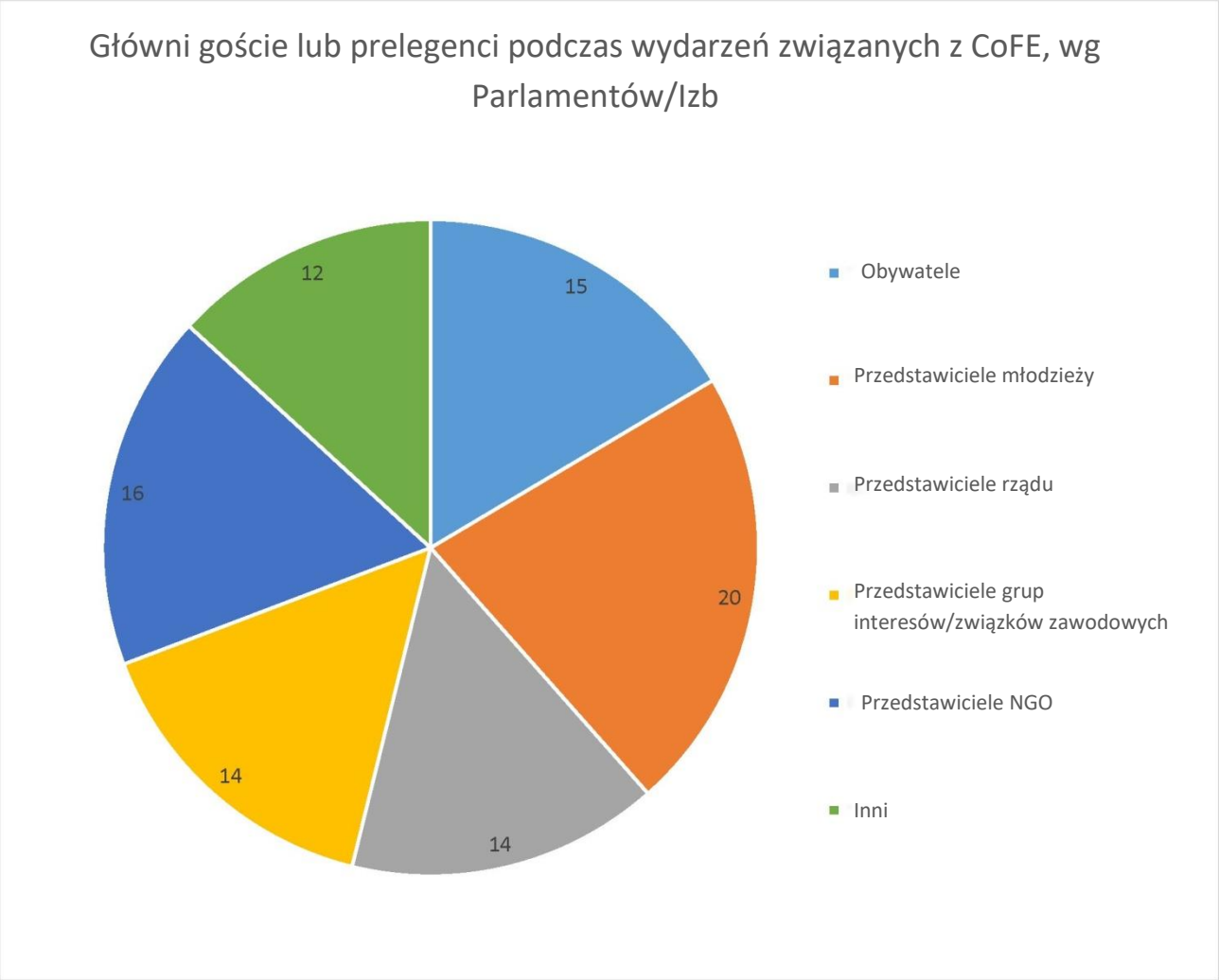

3.3 W odpowiedzi na prośbę o dokonanie wyboru spośród 9+1 kluczowych obszarów tematycznych CoFE, które były przedmiotem zorganizowanych wydarzeń, 18 respondentów wskazało zmiany klimatu i środowisko naturalne, silniejszą gospodarkę, sprawiedliwość społeczną i zatrudnienie, a 16 wybrało kwestię UE na świecie. Demokrację europejską wybrało 15 respondentów. Czternastu respondentów wybrało wartości i prawa, praworządność, bezpieczeństwo, transformację cyfrową, migrację oraz edukację, kulturę, młodzież i sport. Dziesięciu respondentów wskazało opiekę

zdrowotną.

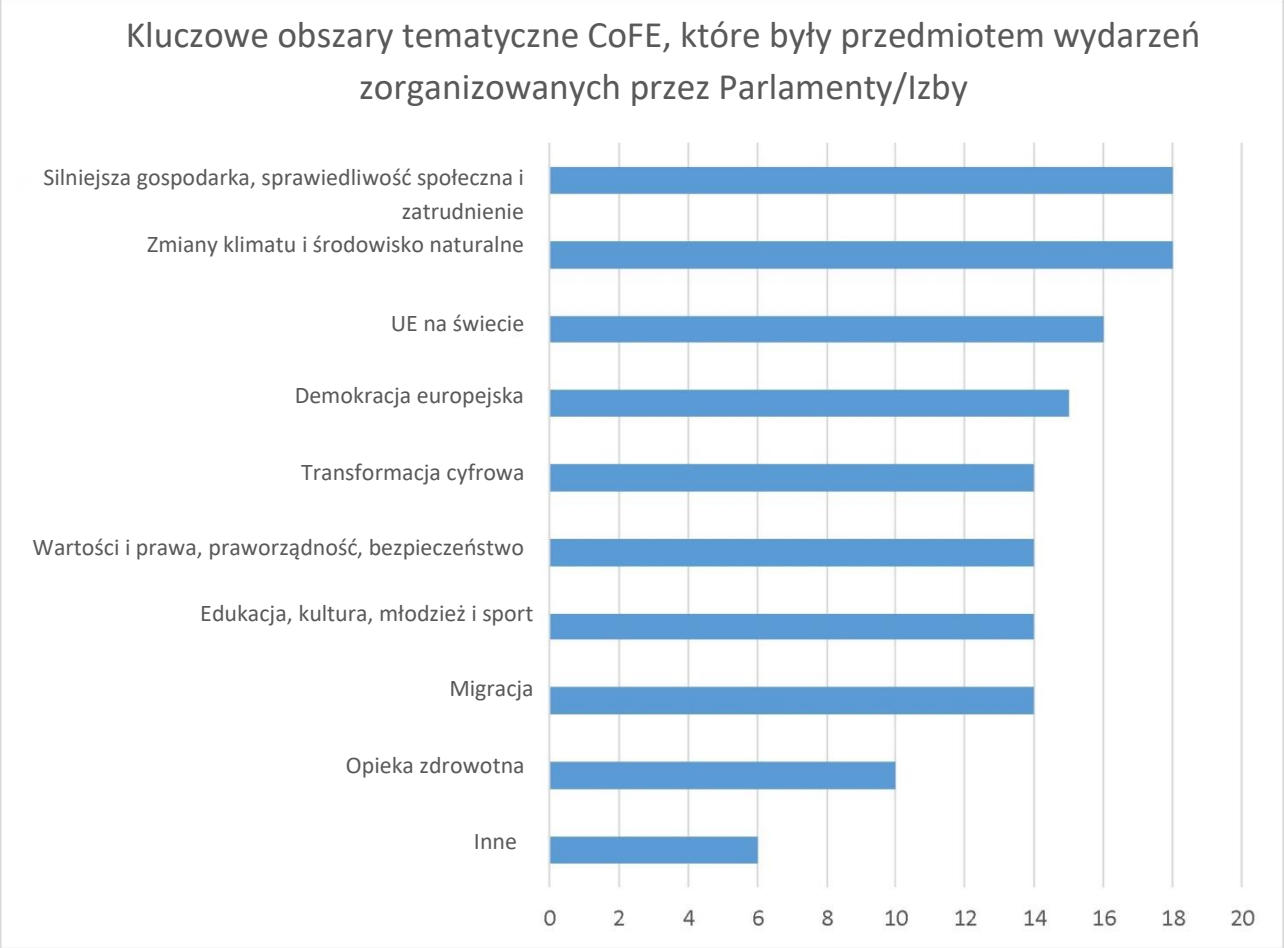

Francuski *Sénat* zauważył, że organizowane wydarzenia będą dotyczyć wszystkich obszarów tematycznych CoFE. Niektóre Parlamenty/Izby zasugerowały inne obszary tematyczne, np. turystykę (grecki *Vouli ton Ellinon*) i wolność słowa (polski *Sejm*). Holenderska *Tweede Kamer* wskazała, że obszary tematyczne zostaną wybrane w zależności od kwestii podnoszonych przez obywateli.

Słoweński *Državni zbor* wspomniał, że pod koniec września 2021 r. w ramach spotkania Przewodniczących Parlamentów Bałkanów Zachodnich zorganizowano dyskusję na temat młodzieży na Bałkanach Zachodnich. Komisja do Spraw Europejskich zorganizowała również okrągły stół wykładowców akademickich/ekspertów na temat przyszłości zarządzania UE. Słoweński *Državni zbor* sprecyzował, że planowane są dwa kolejne wydarzenia w ramach odpowiednio Komisji Polityki Zagranicznej oraz Komisji Obrony.

3.4 W odpowiedzi na pytanie, czy którekolwiek z wydarzeń uznają za szczególnie innowacyjne w zakresie treści i organizacji, 11 Parlamentów/Izb przedstawiło różne opinie.

Francuskie *Assemblée nationale* zorganizowało konferencję nt. "Pilne sprawy Europy, Nadzieja Europy", która umożliwiła obywatelom aktywny udział w dyskusjach za pośrednictwem specjalnej platformy internetowej. Komisja do Spraw Europejskich francuskiego Senatu uruchomiła, za pośrednictwem specjalnej platformy, konsultacje internetowe z wybranymi przedstawicielami lokalnymi, których wyniki mają posłużyć jako podstawa dla spotkań fizycznych.

Austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat* wymieniły zorganizowanie warsztatów w celu pozyskania informacji od społeczeństwa obywatelskiego, a w szczególności od młodzieży.

Niemiecki *Bundesrat* skorzystał z funkcji transmisji na żywo oferowanej przez Instagram.

Parlament Europejski wspomniał o inicjatywie EYE2021, która skupia młodych ludzi z państw członkowskich UE i innych wokół wymiany poglądów z ekspertami, decydentami, aktywistami i influencerami. W ramach tej inicjatywy prowadzone są działania zarówno w świecie wirtualnym, jak i rzeczywistym (w Strasburgu), a także w nowym formacie hybrydowym. Inicjatywa jest zwieńczeniem procesu konsultacji Parlamentu Europejskiego w zakresie młodzieży na potrzeby CoFE. W maju 2021 r. rozpoczęto zbieranie pomysłów młodych ludzi za pośrednictwem strony youthideas.eu. Pomysły te zostaną zbadane podczas specjalnych warsztatów EYE2021, a po publicznym przegłosowaniu, zostanie przedstawione konferencji skonsolidowane sprawozdanie, które będzie stanowić wkład w jej polityczną debatę.

3.5 W odpowiedzi na pytanie, czy i w jaki sposób zapewnia się uczestnictwo obywateli w takich wydarzeniach, szczególnie w warunkach pandemii, większość respondentów (22 z 25) wskazała, że obywatele będą mogli śledzić wydarzenie za pośrednictwem łącza wideo. Ponad połowa respondentów (17) stwierdziła, że wydarzenie zostało/zostanie zarejestrowane na platformie cyfrowej CoFE, a 14 respondentów sprecyzowało, że obywatele fizycznie obecni na wydarzeniu będą mieli okazję wzięcia udziału w dyskusji. Tylko czterech respondentów zauważyło, że umożliwiony został/zostanie nieograniczony udział obywateli w wydarzeniu.

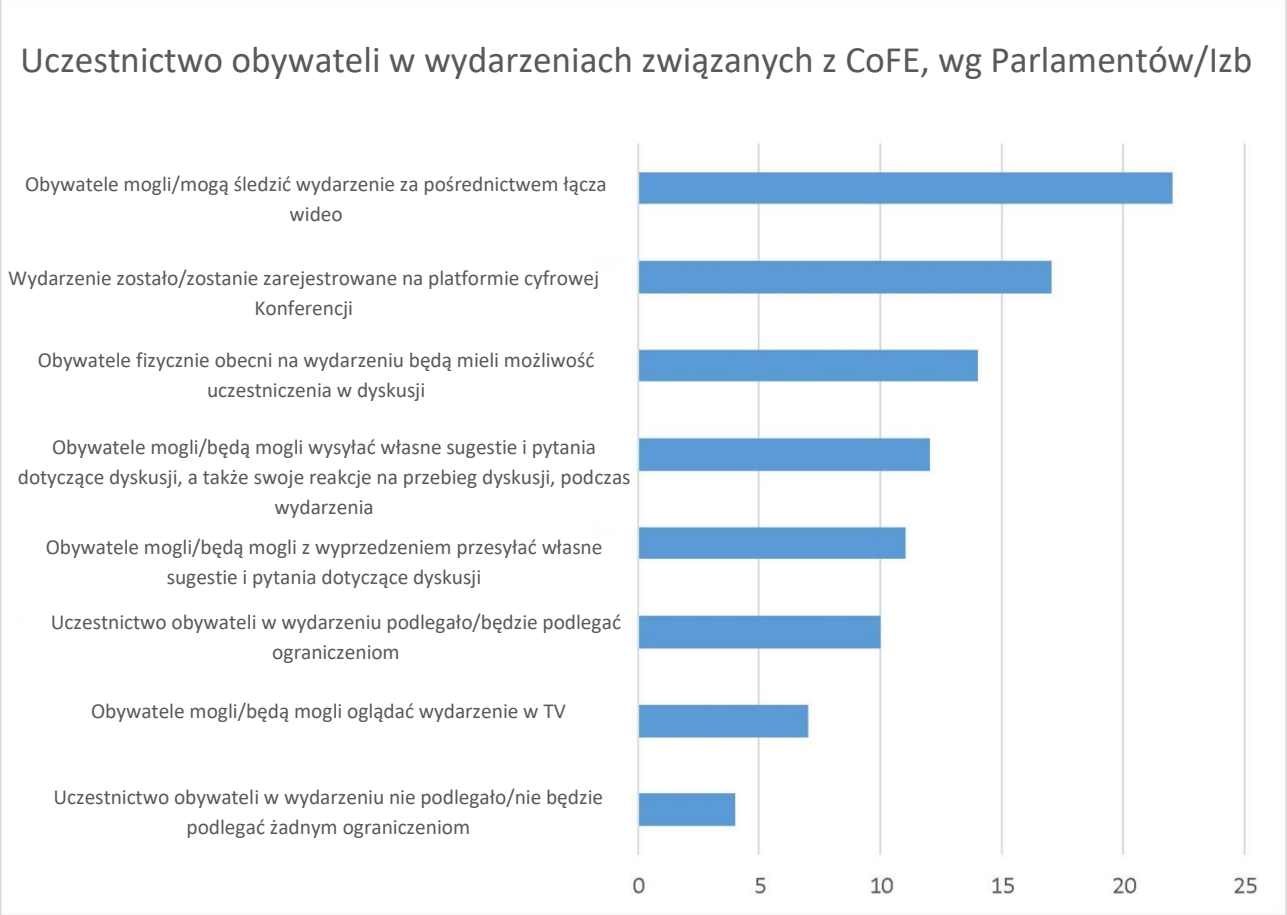

Holenderska *Eerste Kamer* sprecyzowała, że przyjęła uchwałę w sprawie publicznej dyskusji na temat przyszłości Europy, w której wezwano rząd do zobowiązania się do prowadzenia ożywionej, rzeczowej dyskusji publicznej na temat (zamierzeń) Unii Europejskiej oraz wkładu i ambicji Niderlandów w tym względzie, a także do promowania tej dyskusji przy użyciu dodatkowych

środków finansowych i przekazania szczegółowej propozycji obydwu izbom.

Trzydziesty szósty

raport półroczny

COSAC